

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΕΤΟΣ Β'.—ΦΥΛΛ Β'.

ΜΑΪΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ 14.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΓΙΓΑΝΤΕΣ—ΗΡΩΕΣ.

Ὁ λαός, ὀρμώμενος πάντοτε ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι οἱ ἀρχαῖοι χρόνοι ἦσαν καλλίτεροι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ζῆ¹), ἀρέσκειται νὰ περιβάλλῃ τοὺς προγόνους του μὲ μυθικόν τινα πέπλον ἀναβιβάζων αὐτοὺς εἰς περιωπὴν ἀνωτέραν τῆς ἀνθρωπίνης, ἢ μᾶλλον θεωρῶν αὐτοὺς ὡς τὸ ἰδανικὸν οὕτως εἰπεῖν τοῦ ἀνθρώπου. Διὸ βλέπομεν ἐν τοῖς ὀμηρικοῖς ἔπεσιν τὸν Νέστορα οἰκτεῖροντα τὴν ἐποχὴν του,

1) Ἐπὶ τῆς ἰδέας ταύτης στηρίζονται, νομίζομεν, οἱ μῦθοι περὶ τῶν ἐποχῶν τοῦ κόσμου, περὶ ὧν πρῶτος ὁ Ἡσίοδος ἐποίησατο λόγον ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἡμέρισι αὐτοῦ.

ἦτις δὲν ἐγέννα ἥρωας, οἶους αὐτὸς ἴδεν.

Ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἤπερ ἤμιν, ἀνδράσιν ἰμίλησα, καὶ οὐ ποτὲ μ' οἶγ' ἀθέριζόν. Οὐ γάρ ποτ' οἴκους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι, οἷον Πειρίθοόν τε, Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν, Κατίνεα τ', Ἐξάδιόν τε, καὶ ἀντίθεον Πολύφημον. Θησέα τ' Αἰγείδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. Κάρτιστοι δὲ κείνοι ἐπιγυθνίαν τράφεν ἀνδρῶν. Κάρτιστοι μὲν ἔσαν, καὶ κάρτιστοι ἐμάχοντο, Φησὶν ὀρεσκόμοι, καὶ ἐκπάγλιος ἀπόλεσσαν.... κείνοισι δ' ἀνοῦτες τῶν, οἳ νῦν βροτοὶ εἰσὶν ἐπιγυθνῖοι, μυχέοιτο 1).

Ἐν ᾧ ἄφ' ἑτέρου οἱ ἥρωες τοῦ τρωϊκοῦ πολέμου παριστῶνται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ διαπράττοντες ἄθλα, ἅτινα οὐδὲ νὰ φαντασθῶσιν κἂν ἠδύναντο οἱ μετὰγενέστεροι αὐτῶν²).

Ἐπίσης παρὰ τοῖς καθ' ἡμᾶς Ἑλλησιν

1) Ἰλιάδ. Δ. 260—272.

2) Ἰλιάδ. Ε. 302 καὶ Μ. 381 καὶ Ν. 983 καὶ — Velleius Paterculus I. 5. — Cf. Juvenal., XV. 67—71.

φέρεται ἡ ἰδέα ὅτι οἱ ἀρχαιότεροι Ἑλληνας¹⁾ ἦσαν ἀνδρειωμένοι, ἥρωες δυνάμενοι νὰ ἐκτελέσωσιν ἀθλητικὰ ἔργα, ἅτινα σήμερον ἀδύνατον εἶναι νὰ κατορθωθῶσιν. Καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον Ἑλληνας ἀποκαλοῦσαν προσέτι τὰ παλληκάρια, ὧν ἡ σωματικὴ ῥώμη εἶναι πολλῶν ὑπερτέρα τῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων

Ἡ Ἀγγελικὴ τῆς Κούμεινας ἔχει ἀνδρα παλληκάρια Σάν Ἑλληνας ἔχει τσαμπᾶ καὶ ρήθια Ἰσάλιοντάρια. 2)

Ἦσαν δὲ, κατὰ τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ, οἱ παλαιοὶ οὗτοι καὶ ἀνδρειωμένοι Ἑλληνες, πελώριοι τὸ σῶμα, ἔχοντες ἀνάστημα ὡς τῆς ὑψηλοτέρας λεύκης³⁾, ὅπως οἱ Κύκλωπες τοῦ Βεργιλίου⁴⁾, ἀπέθνησκον δὲ ὅταν ἐπιπτον κατὰ γῆς ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνεγερθῶσιν⁵⁾. Περὶ τῆς ἰσχύος των πολλὰ

1) Ἑλληνες συνήθως, ἐνίοτε δὲ διὰ τὴν εὐφωνίαν μετὰ τοῦ δίγαμμα Γέλληνες ἢ Γέλληνοι. Ἐν Ἀραχώδῃ ἡ λ. αὕτη σχηματίζει ἀνωμάλως τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ Ἑλληνας ἢ Ἑλληνας. (Schmidt, Das Volksleben der Neugriechen I σ. 200.) Ἐν δὲ Τραπεζοῦντι συνήθως ἢ λέξις Ἑλλενοί, ἀντὶ ἀνδρεῖοι, παλληκάρια. (Σάββα Ἰωαννίδου, ἱστορία καὶ στατιστικὴ Τραπεζοῦντος σ. 280. 286. 288.) Δράκοι Ἑλλενοί, λέγει τραπεζοῦντιόν τι ἄσμα. (Τριανταφυλλίδου, οἱ φυγάδες σ. 170.)

2) Passow, Carmina popularia Graeciae recentioris ἀρ. 125. — Ὁ Schmidt ἀναφέρει (ἐνθ. ἀν. σ. 206) ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ Μελενίκῳ τῆς Μακεδονίας ἀχθοφόρος τις ἐπεκλείτο ὁ Ἑλληνας διότι μέγιστα βάρη ἔφερεν. Ὁμοίως καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ συνήθως εἶναι ἡ ἔκφρασις Ἑλληνικὴ ὁσουλιά, ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν, δι' ἧς ἀπειτεῖται σωματικὴ ῥώμη, καὶ ἐν Ἀραχώδῃ ὁσουλέει σάν Ἑλληνας, εἶνῃ σῶκος (ἰσχυρὸς) σάν Ἑλληνας.

3) Fauriel, Chants populaires de la Grèce moderne t. I. p. LXXXI. «En certaines parties de la Grèce, comme en Thessalie, cette notion si vague qu'ils ont de leurs ancêtres a été amplifiée de merveilleux; les vieux Hellènes du temps païen, on se les figure comme des géants dont la taille égalait celle des plus hauts peupliers, et qui mouraient à terre, faute de pouvoir se relever, une fois qu'ils étaient tombés. — Ulrichs, Reise und Forschungen τ. I. σ. 182.

4) Vergil, Aen. III 679. — Cf. Schmidt, das Volksleben der Neugriechen. I σ. 205.

5) Fauriel, l. c.

ὑπάρχουσι παραδόσεις, ὧν μίαν, ἐν ἧ συνδέονται πῶς αἱ ἀναμνήσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος πρὸς τὰς βυζαντινὰς, διότι ἡ σκηνὴ ὑποτίθεται ἐν Κωνσταντινουπόλει, παραθέτομεν ἐνταῦθα. Τὴν παράδοσιν ταύτην ἤκουσεν ὁ Heuzey παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου τῆς Ἀκαρνανίας Χρυσοβίτσης. «Τοῦτο συνέβη, διηγοῦντο, εἰς τὸν καιρὸν τῶν πάππων τῶν πάππων μας. Ἀνθρωποὶ τινες τοῦ χωρίου μας ὑπῆγαν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐκεῖ, μαθόντες ὅτι ὑπῆρχε γραϊὰ τις ἀπὸ τὴν φυλὴν τῶν Ἑλλήνων, ὑπῆγαν νὰ τὴν ἴδωσιν. Εἶχεν ἀνάστημα ὑπερφυσικόν, ἀλλ' ἦτο τυφλὴ, ἕνεκα τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας τῆς. Ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τοῦ τόπου των καὶ ἀποτεινομένη πρὸς ἓνα ἐξ αὐτῶν: — «Δός μοι τὴν χεῖρά σου» τῷ λέγει. Ἐκεῖνος, φοβηθεὶς, δὲν ἐτόλμησεν· ἀλλὰ λαβὼν παρευθὺς μίαν πυρολαβίδα, ἧς τὸ ἐν ἄκρον ἦν πεπλατυσμένον, ὡς συνειθίζεται ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τὴν παρουσίασεν εἰς τὴν γραϊάν, ἧτις τὴν συνέσφιγξε μεταξὺ τῶν δακτύλων τῆς καὶ τὴν συνέτριψεν. — «Εἴσθε δυνατοὶ, εἶπεν, ἀλλ' ὄχι ὅσον εἴμεθα καὶ ἡμεῖς.» Ἐνόμιζεν ὅτι ἐκράτει τὴν χεῖρά του.»¹⁾

Ἐνεκα τῆς ἰσχύος των καὶ τοῦ γιγαντιαίου αὐτῶν ἀναστήματος ὀλόκληρος ἡ οἰκουμένη ἔτρεμε τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας, ἀλλ' ὁ Θεὸς τοὺς ἐξολόθρευσεν, διότι ἦσαν εἰδωλολάτραι²⁾. Καὶ ἡ ἀσεβῆς αὐτῶν θρησκεία, ἐμποιεῖ φρικτὴν εἰς τὸν λαόν, διότι πολὺ ἐνωρὶς ἐφρόντισαν οἱ καλόγηροι νὰ καταστήσωσι μισητὸν τὸ ὄνομα τῶν Ἑλλήνων,

1) Heuzey, de mont Olympe et l'Acarnanie p. 264.

2) Al. Soutjo, Histoire de la revolution grecque p. 227. «On sait que les Grecs anciens avaient une haute idée de leurs ancêtres, et que les Titans ou les Géants dont ils se croyaient issus étaient, selon leurs traditions, des êtres surhumains. De même, les Grecs modernes se représentent leurs aïeux comme des créatures merveilleuses; ils supposent qu'ils étaient redoutés de l'univers à cause de l'énormité de leurs membres, et qu'ils disparurent de la terre en punition de leur idolâtrie.» —

καὶ τὴν θρηκεῖαν αὐτῶν ὡς λατρείαν τοῦ
διαβόλου νὰ παραστήσωσιν¹).

Ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἔζησαν οἱ ἀρχαῖοι
Ἕλληνες θεωρεῖται ἐποχὴ ἀρχαιοτάτη.
Κατὰ τινα παράδοσιν τῆς Ἀνδρου τέσ-
σαρες ἐποχαὶ ὑπῆρξαν· πρώτη ἡ τῶν
Δρακόντων, δευτέρα ἡ τῶν εἰδωλολατρῶν
Ἑλλήνων, τρίτη ἡ τῶν Ἐνετῶν καὶ τε-
τάρτη ἡ τῶν Τούρκων².) Εἰς δὲ τὸ Ξη-
ρόμερον τῆς Ἀκαρνανίας ἐκτὸς τῆς ἐπο-
χῆς τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ
τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ἀναφέρουσι τὴν ἐπο-
χὴν τῆς Ἀλαμπάντας (Alabanda-
alla banda?, μετ' αὐτὴν τὴν τῶν Ἐνετῶν
καὶ ἔπειτα τὴν τῶν Τούρκων. Ἐχουσι
δὲ καὶ ἐποχὴν τῶν Ἰσπανῶν, καὶ αὕτη
θα εἶναι νομιζομένη, ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπιδρο-
μῆς τῶν Καταλωνίων ἐν Ἑλλάδι· ὅλοι
δὲ οἱ προγενέστεροι χρόνοι λέγονται ὁ
καιρὸς τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων³). Ἐν-
γένει δὲ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς συνειθίζει
νὰ λέγῃ εἰς τὸν καιρὸν τῶν πα-
λαιῶν Ἑλλήνων, ἀπ' τῶν Ἑλ-
λήνων τὸν καιρὸ κλπ. διὰ πᾶν
πρᾶγμα ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἀρχαιό-
τητα⁴).

Εἰς πολλὰ μέρη δεικνύουσι τάφους
τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀναλόγους πρὸς
τὰς περὶ τοῦ ἀναστήματος αὐτῶν δοξα-
σίας· ἐπὶ τῶν Ἀσιατικῶν ὄχθων τοῦ

1) Ἡ λέξις Ἑλλήν κατήντησε νὰ σημαίνῃ
εἰδωλολάτρης, διότι εἰς αὐτὴν τὴν σημασίαν μετε-
χειρίζοντο αὐτὴν οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας (βλ.
H. Stephani thesaurus linguae graecae. Paris
t III col. 768 λ. Ἑλληνίζειν. — Ducangii, glos-
sarium ad script. mediae gr. τ. I. σ. 375 ἐν ἑλλ.
Ἑλληνες = Paganus gentiles. — Ἑλληνισμός: Pa-
ganismus paganitas. — Ἑλληνίζειν paganismum
profiteri. — βλ. καὶ Grimm Deutsche Mytholo-
gie. II. σ. 1198 — B. Schmidt, ἐνθ. ἀν. I σ. 204.)
Καὶ ἀλθονιστὶ δὲ ἡ λέξις ἐλίνι σημαίνει εἰδω-
λολάτρην. (Hahn, alban. Studien τ III σ. 33.
ἐν λ.)

2) B. Schmidt, Das Volksleben der Neu-
griechen. τ. I. σ. 193.

3) Heuzey, Le mont Olympe et l'Acarna-
nie σ. 263—264.

4) βλ. καὶ Schmidt, ἐνθ. ἀν. σ. 209. — Κατὰ
τὸν Οὐλφριχον οἱ χωρικοὶ δι' ὅλας τὰς ἀρχαιό-
τητας λέγουσιν ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸν καιρὸν
ἐκεῖνον. (Ulrichs, Reisen und Forschun-
gen in Griechenland. τ. I. σ. 194.)

Θρακικοῦ Βοσπόρου, διηγείται ὁ Ἀλ.
Σούτσος, ὑψοῦται μέγας τις λόφος, ἐπὶ
τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου σχηματίζεται
ἐπίπεδον, ἐφ' οὗ μετὰ θαυμασμοῦ δει-
κνύουσιν τετραγωνόν τι μέρος, ἐστρωμέ-
νον διὰ μαρμαρίνων πλακῶν, καὶ ἔχον
μῆκος μὲν δεκαπέντε ποδῶν, πλάτος
δὲ ἕξ ἢ ἑπτὰ· τὸ μέρος τοῦτο ὀνομά-
ζουσι μνηματοῦ Ἑλληνοσ, καὶ
πιστεύουσιν ὅτι τὸ σῶμα τοῦ ἐκεῖ τεθαμ-
μένου Ἑλλήνου εἶχεν ἴσας διαστάσεις.
1) Ἐν Κρήτῃ δὲ ἕξ μίλια μακρὰν τῆς
Μύρτου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ριζοκάστρου
δεικνύουσι ὑψωμα γῆς, ἴσως φυσικόν,
μῆκους τεσσαράκοντα περίπου βημάτων,
ὅπερ λέγεται ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ
σαραντάπηχου τὸ μνημα²).
Ἐν τῇ νήσῳ Ἰμβρῶ προσέτι πλησίον
τοῦ μοναστηρίου ἀγίου Κωνσταντίνου
ὑπάρχει μέγας τις λίθος, ὃν τινα νομί-
ζουσι τάφον ἀρχαίου βρέφους τριῶν μό-
νον ἡμερῶν (τρι-ἡμέρων παιδί³)
καὶ ἐν Θάσῳ πλησίον τῆς ἀπὸ Θεολόγου
εἰς εἰς Ἀλικὴν ὁδοῦ ὑπάρχει μέρος τι,
ἐνθα λέγουσιν ὅτι εἶναι τεθαμμένος ἕ-
νας τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων⁴).
Ὁμοίας παραδόσεις περὶ τάφων γιγάν-
των εἶχον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες⁵) καὶ
οἱ Γερμανοὶ⁶).

Συμφώνως πρὸς τὴν δοξασίαν ταύτην
νομίζει ὁ λαὸς ὅτι σώζονται ἐνίοτε ἀνευ-
ρισκόμενα εἰς τοὺς τάφους τεράστια
ὄστᾶ, εἰς τοὺς γίγαντας προγόνους του
ἀνήκοντας ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι καὶ πολ-
λοὶ ἄλλοι λαοὶ ἐπίστευον. Γνωστὴ ἡ
ἱστορία τῶν ὄστῶν τοῦ Ὀρέστου, τὰ

1) Al. Soutzo, Histoire de la revolution
Grecque p. 22—220. Lechevallier, Reisen
durch Propontis und Pontus Euxinus. σ.
40 (γερμ. μεταφρ). — Sanders, das Volksle-
ben der Neugriechen. σ. 326.

2) Pashley, Travels in Crete. τ. I σ. 272.
— Schmidt, ἐνθ. ἀν. σ. 207—208.

3) A. Conze, Reise auf der Inseln des
Thrakischen Meeres. σ. 95. σημ. 2.

4) Conze, αὐτ.

5) Πζυσ., Α. 35. — Φιλόστρατ., Ἡρωϊκ. 12.
— βλ. καὶ τὰς κατωτέρω σημειώσεις.

6) Vgl. Sanders, Das Volksleben der Neu-
griechen S. 326.

ὅποια ἀπακτῆσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, κατὰ τινὰ δελφικὸν χρησμὸν κατέκτησαν τὴν Τεγεάν. Ταῦτα, ὡς διηγείται ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Δάκων Λίχας ἀρεκάλυψεν ἕκ τινος διηγήσεως Τεγεάτου χαλκέως κούρυσσον, τῷ διηγείτο οὗτος, ἐπέτυχον σορῶ ἐπλαπήχει· ὑπὸ δὲ ἀπιστίας μὴ μὲν γενέσθαι μηδ' ἀμὰ μέζονα σ' ἀνθρώπους τῶν νῦν, ἀνοιξα αὐτὴν καὶ εἶδον τὸν νεκρὸν μήκει ἴσον ἔοντα τῇ σορῶ· μετρήσας δὲ συνέχωσα ὀπίσω¹⁾.» Ὁμοίαι εἶναι καὶ ἡ διήγησις περὶ τοῦ τάφου καὶ τῶν ὀστέων τοῦ Ἀνταίου· «Ἐνταῦθα (εἰς Τίγγιν), λέγει ὁ Πλούταρχος, τὸν Ἀνταῖον οἱ Δύβνες ἱστοροῦσι κεῖσθαι καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ Σερτώριος διεσκαψεν, τοῖς βαρβάρους ἀπιστῶν διὰ τὸ μέγεθος· Ἐντυχὼν δὲ τῷ σώματι πηχῶν ἐξήκοντα μήκος, ὡς φασί, κατεπλάγη καὶ σφάγιον ἐνταμῶν συνέχωσε τὸ μνήμα καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ τιμὴν τε καὶ φήμην συνηύξησε²⁾.» Καὶ οἱ τῆς βυζαντινῆς περιόδου Ἕλληνες τὰς αὐτὰς δοξασίας εἶχον. «Ἐν τῷ ναῶ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, διηγείται ὁ Κωδινός, ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὄρυγμα εὐρέθη ὅτε ἐκαθαρίζετο, καὶ ὅσα ἀνθρώπων γιγάντων εἰς πλῆθος, ἅτινα θεασάμενος Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ παλάτιον κατέθετο τὰ ὅσα εἰς θαῦμα ἐξαισίον³⁾.» Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ μεσαιῶνα καὶ τοὺς νεωτέρους ἀκόμη χρόνους ἐν Εὐρώπῃ ἐπεκράτει ἡ ποιαυτὴ δοξασία⁴⁾, ἕως οὗ ὁ Cuvier καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες ἀπέδειξαν ὅτι τὰ ὑπατιθέμενα ταῦτα ὅσα γιγάντων,

ἦσαν ἀπλῶς ὅσα ἀπολελιθωμένων θηρίων, ὡς μαστοδόντων ῥινοκέρων, πρὸ πάντων δὲ ἐλεφάντων¹⁾. Ἄλλως τε, ἐκτὸς τῶν ἀποδείξεων τούτων, ἄς χορηγεῖ ἡμῖν ἡ παλαιοντολογία, γνωρίζομεν ἄλλοθεν ἅτι τὸ ἀνθρώπινον ἀνάστημα ἦτο τὸ αὐτὸ πρὸ τεσσαράκοντα αἰώνων· τοῦτα δὲ ὑποδεκνύεται ἐκ τῶν αἰγυπτιακῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης σαρκοφάγων, αἵτινες ἔχουσι τὸ μήκος τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπινου ἀναστήματος²⁾.

Ὁ λαὸς παρατηρῶν τὰ ἔργα τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς, τὰ κυκλώπεια τείχη, τοὺς ὑπερμεγέθεις ἐκείνους λιθίνους ὄγκους, δὲν δύναται ποτὲ νὰ πεισθῇ ὅτι τοιαῦτα ἔργα ἦτο δυνατόν νὰ συντελεσθῶσιν ὑπὸ κοινῶν ἀνθρώπων συνήθους ἰσχύος³⁾. ἀποδίδει λοιπὸν εἰς τοὺς προγόνους του, τοὺς τόσον ἀνδρείους καὶ ῥωμαλέους, τὴν κατασκευὴν αὐτῶν. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἠδύναντο εὐχερέστατα νὰ μετακινῶσι μέγιστα βάρη· ἐν Σύρῳ μάλιστα διηγοῦνται ὅτι μετεχειρίζοντο ὡς δίσκους δύο ἔξωθεν τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ δύο ἐκκλησιῶν ὑπάρχοντα μεγάλα ἐλαιοτριβεῖα⁴⁾. οὕτω καὶ οἱ Γερμανοὶ πιστεύουσιν ὅτι οἱ γίγαντες ἢ ὁ διάβολος θέτουσι τοὺς μεγάλους λίθους, οὓς Riesenstein (γιγάντων λίθους) καλοῦσι⁵⁾. Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ὡς γνωστὸν κυκλώπεια τείχη ἀπεκαλοῦντο τὰ κολοσσιαῖα κτίρια τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Τιρύνθου, καὶ οἱ Κύκλωπες, ἦτοι οἱ ἀρχαιότεροι ἀνθρώ-

1) Ἡρόδοτος, Α 68.— Πλούτ. Γ' γ. 6.

2) Πλούτ. Σερτώρ. 9.—Περὶ τῶν ὀστέων ποσσῶν γιγάντων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις βλ. καὶ Goetting, ad Hesiod. Ἔργ. 132.

3) Κωδινός, π. Θεσπιάς. σ. 31 ed. Bonn.

4) Quorum (gigantum) ossa in littoribus et in terrarum latebris, ad iudicium vastae antiquitatis talis eorum, saepe compta leguntur. De monstris et bellis (χειρῶν. τῶν Γ. ἀνθρώπων) σ. 57.—Ἐν Benger de Xivrey, Traditions teratologiques 1836. p. 189.—ὁλ. αὐτ. σ. 190 καὶ Dom Calmet, dissertations qui peuvent servir de prolegomenes à l'écriture sainte, t. II partie II p. 33 et suiv.—

5) Maury, Essai sur les légendes pieuses. p. 148—149. not.

4) Cuvier, not. ad Plin. Hist. Nat. VII c. XVI. t. III p. 88. collect. Lemaire.—Id., Recherches sur les ossements fossiles. t. I p. 21 89 et suiv.—id. Histoire des sciences naturelles t. II p. 43.—Geoffroy de Saint-Hilaire, Hist. de l'anomal. de l'organ.—Cf. Mme Clément, Hist. des fêtes civiles et religieuses du départ. du Nord. p. 497.—Maury, l. c.

2) Βλ. Virey, Dictionnaire des sciences médicales. art. Géants.

3) Heuzey, Le mont Olympe et l'Acarmanie. p. 264.

4) Πανδώρα. τ. XVI σ. 488.

5) Grimm, Deutsche Sagen. τ. I. σ. 133 προδλ. σ. 201 πρόσ. δὲ καὶ σ. 198. 199.—Id., Deutsche Mythologie. σ. 500.

ποι, ἔθεωροῦντο ὡς οἰκοδομήσαντες αὐτὰ, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μεγαλοπρεπῆ καὶ μεγάλα οἰκοδομήματα ¹⁾. Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν εἰς τὸν Ὠγύγην, τὸν ἀρχαιότατον βασιλέα τῆς Ἀττικῆς ἀπεδίδοντο αἱ ἀρχαῖαι οἰκοδομαί ²⁾. Ἐπίσης ἐν Ἀσίᾳ πιστεύουσιν ὅτι ὁ Σολομῶν ἔκτισε τὰ ἀρχαῖα μεγαλοπρεπῆ ὄψωσόν οἰκοδομήματα, καὶ κατὰ τὸν μεσαῖωνα ὅλαι αἱ κελτικά, γερμανικαὶ καὶ σκανδιναυικαὶ κατασκευαὶ ἔθεωροῦντο ὡς κτίσματα τῶν γιγάντων, τῶν ρυμφῶν, τῶν πνευμάτων, καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβόλου, ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν ἐν Πάρῳ διασώζεται ὁμοία πρόληψις ³⁾.

(Ἐπίται συνέχεια.)

N. F. ΠΟΛΙΤΗΣ.

Αἱ γυναῖκες

ΚΑΙ Τὸ ΒΕΛΛΕΙΑΝΕΙΟΝ ΔΟΓΜΑ

Τὰ πρόοιμα ἢ αἱ προεισαγωγαὶ συνήθως δικαιολογοῦσι τὸ θέμα ἢ προδιαθέτουσιν εἰς αὐτὸ τὸν ἀναγνώστην· ἢ σύντομος ὁμως αὐτῆ προεισαγωγικῆ σημείωσις δικαιολογεῖ μόνον ἐμὲ, ὅχι διότι εἶμαι εἰς θέσιν κατηγορουμένου, ἀλλ' ἵνα προλάβῃ πᾶσαν τυχόν ἐπιτέμησιν ὅτι γράφω ἐπὶ θέματος εἰδικῶς νομικοῦ, ἐν ᾧ οὔτε ὁ σύλλογος πρὸς ὃν ὁμιλῶ ἢ τὸ περιοδικὸν συγγραμμά δι' ὃ γράφω ἔχουσι ταιαύτην νομικὴν εἰδικότητα, οὔτε ὁ ἀπτόμενος τοιοῦτου θέματος εἶνε ἀκόμη κατάλληλος. Δι' αὐτὸ

δὲ προέταξα τὰς γυναῖκας ὅχι διότι τὰς ἐνάμισα προμαχῶνας, ὅπερ θὰ ἦτο ἑλλειψις τῆς κοινοτέρας ἱπποτικότητος, ἀλλ' ἵνα προδηλώσω ὅτι πρόκειται καὶ περὶ γυναικῶν, ἐπομένως τὸ στάδιον δὲν μένει κλειστὸν καὶ εἰς τὸν ἐνὶ βλέμματι ἀντιληφθέντα τῶν πλεονεκτημάτων ἢ μειονεκτημάτων τοῦ θήλεος γένους· οὐδ' ὑπολαμβάνω ὅτι ὁ λαλῶν σήμερον περὶ γυναικῶν πρέπει νὰ ἦνε ἐντὸς τῆς σφαίρας τοῦ ποὺ φ ἢ τῶν ἄλλων παραρτημάτων τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ δύναται νὰ ἐξέλθῃ αὐτῶν καὶ νὰ εἰσέλθῃ μέχρι τινὸς εἰς τὸν διανοητικὸν μηχανισμόν των, χωρὶς νὰ ἦνε καθηγητῆς τῆς φρενολογίας, διότι παντοῦ εἰσέδυσαν αἱ γυναῖκες καὶ οἰουδήποτε λίθου ἐγείρης, οἰανδήποτε λέξιν ἀνακινήσης, θὰ τὰς εὔρης ὑποκάτω. Διὰ τοῦτο δὲ εἶπον ὅτι ἐν ὅσῳ ὑπάρχουν γυναῖκες, ἢ ἐπειδὴ ἅπαξ ὑπῆρξαν, ἔχει τις πάντοτε καὶ τι νὰ λέγῃ εἴτε εἶνε ὀπλισμένος μὲ τὸ μῖσος τοῦ Εὐρυπίδου ἢ μὲ τὴν φιλογυναικολογίαν τοῦ Βαλζάκ, εἴτε μὲ τὴν ἀπάθειαν καὶ συντομίαν Γερμανοῦ καθηγητοῦ.

Πρόκειται λοιπὸν περὶ γυναικῶν, μάλιστα Ῥωμαίων, ἤτοι πρόκειται, ἀφοῦ κατὰ φανταστικὸν πλάσμα μετενεχθῶμεν πρὸς ἡμίσειαν στιγμὴν εἰς Ῥώμην καὶ ἴδωμεν γενικώτερον τὴν ἐν Ῥώμῃ παράλυτον κατάστασιν, νὰ ὁμολογήσωμεν πάσον ἐπικαίρως ἀνεφάνη τὸ σωτήριον τοῦτο δόγμα τῆς Ῥωμαϊκῆς Συγκλήτου.

Ἀφινόμεν τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας, ὅσαι ἐξ ἀνάγκης ἀνέμιξαν ἐν ταῖς θέμασιν αὐτῶν τὰς γυναῖκας, καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὴν νομικὴν. Ἡ νομικὴ μετὰ τῆς ἱστορίας συμβαδίζουσιν ἐνίοτε ὡς πρὸς τὴν πρὸς τὰς γυναῖκας συμπεριφορὰν των. Ἀφ' αὐτῶν οἱ ἠθικοὶ νόμοι παρέλθωσιν ἀπρακτοί, αἱ δὲ γυναῖκες λάβουν τὴν κάτω ὁδόν, ἔρχεται ἀφ' ἐνὸς ὁ θετικὸς νόμος χαλιναγωγῶν αὐτὰς καὶ περιφράττων τὰς πηγὰς τῆς διαφθορᾶς, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ ἱστορία, αὐστηρὰ καὶ ἀδέκαστος, κολάζουσα αὐτὰς διὰ τῆς ἐκθέσεως τῶν παρεκτροπῶν των. Ἐν-

1) Στράβ., Π'. σ. 373. — Σχολ. εἰς Εὐριπίδ. Ὀρέστ. 965. (τ. I. σ. 239 ed. Dindorf.) Σχολ. εἰς Ἀριστοτ. π. ῥητορ. α., σ. 52. (τ. III σ. 408. ed. Dindorf.) — Παισαρν., Β. κε. 8. Ζ. κε. 5. — Ησυχ., ἐν λ. Τερύνθιον. — πρὸς Νόγγ., Διονυσιακ. ΜΑ'. 268. — Lactant., ad Stat. Thebaid. I. 234. «Quidquid magnitudine sua nobile est Cycloporum manu dicitur fabricatum.» Cf. Müller, Handbuch der archæolog. § 43.

2) Παυλ. Διάκον. — Pomp. Fest., σ. 100. Ἐξὸ. Lindemana.

3) Βλ. τὸ περὶ Διαβόλου ἄρθρον ἐν τῇ β'. μετέ τῷ α'. τόμῳ τοῦ συγγραμμάτος μας περὶ τοῦ θύου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων.